

GENUS OXYSELAPHUS

soort 192

Areaal

Het genus is monotypisch; zie *Oxytelaphus obscurus*. Zie ook fig. 210.

Oecologie en biologie

Zie *Oxytelaphus obscurus*. Voor de ordinatie, zie onder *Agonum* (fig. 212).

192 Oxytelaphus obscurus**Synoniem**

Agonum obscurum.

Areaal

Holarctisch (circumpolair?). Volgens Lindroth (1986) en Marggi (1992) ook in Noord-Amerika (Canada), maar dit is niet terug te vinden in het overzicht van Ball (1960), de checklist van Erwin et al. (1977) en Spence (1990). In Europa niet in het noorden van Fennoscandië en het zuiden van het Middellandse gebied. Naar het oosten in heel Siberië. **Areaalkarakteristiek:** 3, Nederland: subcentraal.

Voorkomen

In Nederland zeer verbreid, maar zeldzamer in streken met weinig bos. Op de Britse Eilanden verbreid in Zuidoost-Engeland, maar snel zeldzamer en plaatselijk in noordelijke richting; pleksgewijs in Ierland en Wales, niet in Schotland (LINDROTH 1974, LUFF 1998). In Denemarken verbreid en algemeen (BANGSHOLT 1983), in Fennoscandië hoofdzakelijk in Zuid-Zweden, verder alleen langs de zuidkust (LINDROTH 1945, 1986). In Duitsland overal en plaatselijk algemeen en talrijk (HORION 1941). In Zwitserland in het noorden, het gebied ten zuidoosten van de Jura en het gebied rond Genève, ontbrekend in de hogere delen van het land (MARGGI 1992). In België vooral in het midden en het westen, zeldzamer in de Ardennen (DESENDER 1986).

Status: in Nederland en het omliggend gebied zien we een

lichte toename van het aantal vindplaatsen (DESENDER & TURIN 1986, 1989).

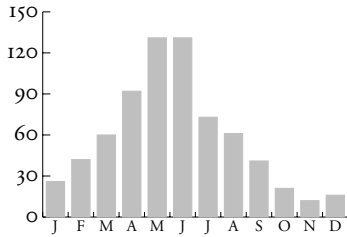
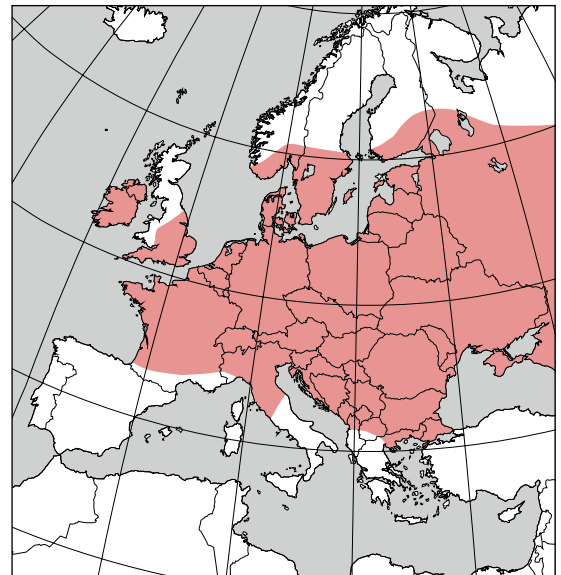
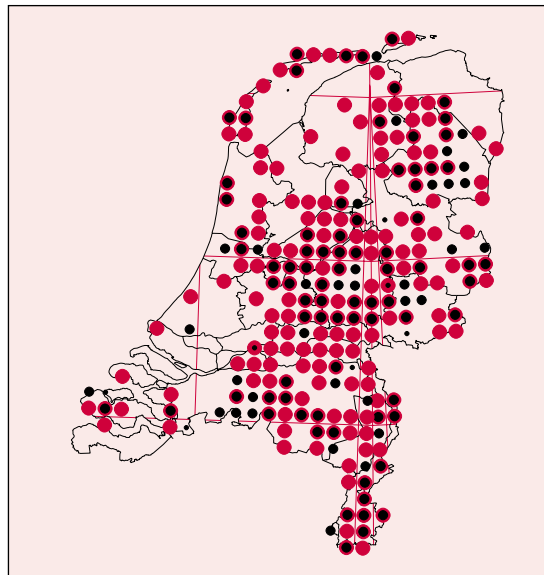
Oecologie

Hygrofiel, eurytoop (DAWSON 1965). Vooral in loof- en gemengde bossen, met name in de vrij natte elzenbossen, maar ook op allerhande beschaduwde vochtige tot natte plaatsen, zoals moerassen met struweel en/of een anderszins rijke begroeiing en een goed ontwikkelde strooisellaag. Vaak tussen vochtige bladeren (LINDROTH 1974, 1986). In het laagland en bergdalen tot ca. 1000 m (BURMEISTER 1939). In Zwitserland meer in open gebieden dan in Noordwest-Europa, vooral in natte terreinen met beschaduwing van rietkragen in plaats van bomen, op humusrijke bodem, vaak in gezelschap van *Agonum thoreyi* (MARGGI 1992).

Vangpotten. Groep: EU(E) (393 series, 14.600 individuen). De vangstanalyses zijn goed in overeenstemming met de literatuurgegevens, hoewel de soort bij ons ook veelvuldig in heideterreinen [1-5] is aangetroffen. De hoogste scores in niet te dichte bossen en struwelen [15-18, 21-23]. Ook op cultuurlanden, ruderaal terreinen en op drooggevallen gronden [12-14, 24, 30]. Hij mijdt te open plaatsen, zoals duinen en open oevers [7-9, 11, 31-33] en te dichte bossen [19-20]. **Eurytopie:** 8 (PRES = 0,76 en SIM = 0,9). **Bodem en Vocht:** geen voorkeur. **Begeleiders:** *Pterostichus niger* 72,8% (45,2%), wederzijds > 50% *Poecilus versicolor* 67,5% (52,5%), *Pterostichus diligens* 62,5% (59%), *Dyschirius globosus* 55,8% (50,6%) en *Bradycellus harpalinus* 51,3% (54,7%).

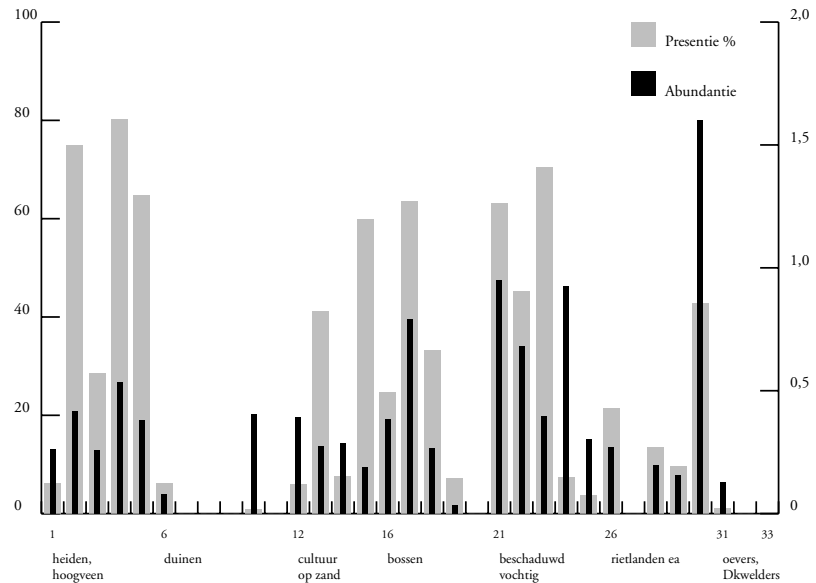
Biologie

Nachtactief. De voortplantingstijd is variabel, maar is waarschijnlijk meestal in het voorjaar; volgens Den Boer (PB) een zomervoortplanter, van half mei tot eind augustus. Adulte dieren kunnen het gehele jaar door worden gevonden. 'Verse' dieren kunnen gevonden worden in het najaar, van september tot december, maar ook in het voorjaar, hetgeen duidt op herfstvoortplanting en larveoverwintering. Vooral adulte dieren worden gedurende de winter aangetroffen (LINDROTH 1986, MARGGI 1992); soms in grote aantallen in graspolen (*Deschampsia*), aan de rand van het water (LUFF 1998). Volgens Burmeister (1939) zijn er poppen gevonden in augustus,

192 *Oxytelaphus obscurus*192 *Oxytelaphus obscurus*

volgens Lindroth zowel in het voor- als najaar. De soort is carnivoor en predeert vooral op springstaarten (>50%, meest grotere soorten dan die waar *Agonum fuliginosum* en *Pterostichus diligens* op jagen), mijten (ca. 20%) en voor de rest spinnen en larven van vliegen en muggen (Diptera), deels ook fytofaag (DAWSON 1965). De larve is opgenomen in de tabellen van Arndt (1991) en Luff (1993).

Dispersie: dimorf. In Zweden (LINDROTH 1945), Denemarken (BANGSHOLT 1983), Zwitserland (MARGGI 1992) en in Drenthe (DEN BOER ET AL. 1980) zijn alleen ongevleugelde dieren aangetroffen (BANGSHOLT 1983, MARGGI 1992). In de polders werd tot 10% gevleugelde gevangen op een ca. 15 jaar oude plek in Oostelijk Flevoland, maar in de ca. 25 jaar oudere Noordoostpolder, was dit slechts 0,5% (HAECK 1971). In België werd gemiddeld over het land 2,7% macropterie aangetroffen (DESENDER 1989A). Er bleek een duidelijke scheiding tussen de kort- en de langvleugelige vorm te bestaan. Bij een aantal dieren werden volledig ontwikkelde vliegspieren gevonden. Een vliegwaarneming is bekend uit lichtvallen in Hongarije (K D R & SZÉL 1995). Lindroth (1945) noemde hem een goede verspreider, al moet hij het praktisch te voet doen. Gezien zijn kolonisatie van de polders, ca. 10 jaar na de drooglegging, kunnen we spreken van een krachtig verspreidingsvermogen, waarbij waarschijnlijk het vliegen wel een rol heeft gespeeld.

192 *Oxypselaphus obscurus*

Bedreiging

Niet bedreigd. Niet bruikbaar als indicatorsoort.

GENUS PARANCHUS

soort 193

Areaal

Het genus heeft slechts 3 soorten, waarvan 1 Europese en 2 op de Canarische eilanden (MACHADO 1992). Zie ook fig. 210.

Oecologie en biologie

Zie *Paranchus albipes*. Voor de ordinatie, zie onder *Agonum* (fig. 212).

193 *Paranchus albipes* *

Synoniemen

Agonum ruficornis, sensu Goeze; *Agonum albipes*.

Areaal

Holarctisch, Oost-Canada. Europa tot 60-61° noorderbreedte. Zuidelijk tot Spanje, Noord-Afrika, Madeira en de Canarische eilanden. Niet in het zuiden van het Balkanschiereiland. Naar het oosten tot Klein-Azië. **Areaalkarakteristiek:** 9, Nederland: subcentraal.

Voorkomen

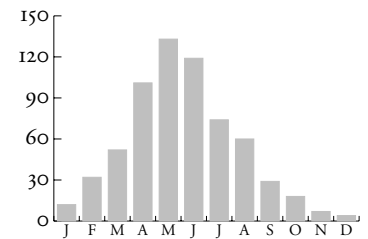
In Nederland over het gehele land, het zwakst vertegenwoordigd op de zandgronden. Op de Britse Eilanden zeer wijd verbreid en algemeen, ook op de Shetland-eilanden (LUFF 1998). In Denemarken verbreid maar niet algemeen (BANGSHOLT 1983). In Fennoscandië in Zuid-Zweden, verder beperkt tot de zuidkusten van Noorwegen en Finland (LINDROTH 1945, 1986). In Duitsland overal vrij algemeen, alleen naar het oosten toe iets zeldzamer (HORION 1941). In Zwitserland in

het gehele noordwesten en het uiterste zuidoosten, niet in de hoge delen van het land (MARGGI 1992). In België in het gehele land algemeen (DESENDER 1986).

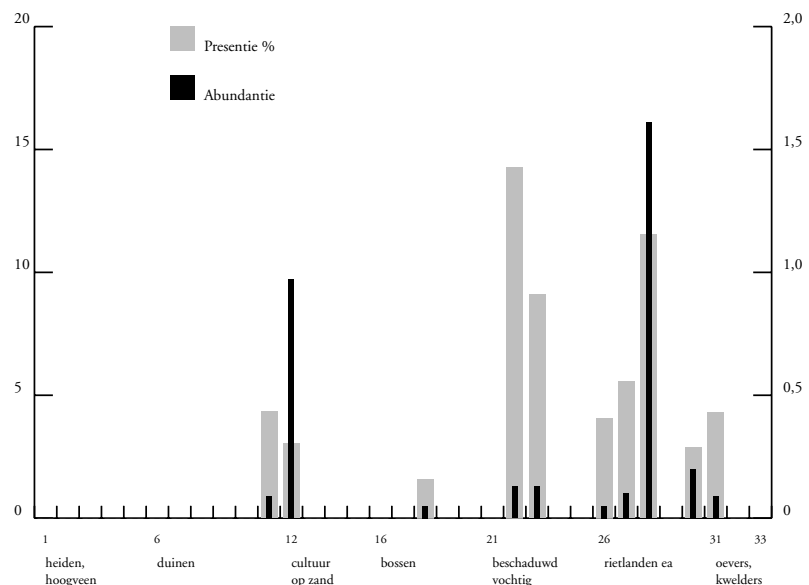
Status: in Nederland en het omliggend gebied over het algemeen iets toegenomen (DESENDER & TURIN 1986, 1989).

Oecologie

Hygrofiel. Oeversoor van grote stilstaande wateren, zowel eutroof als oligotroof, maar ook vaak langs rivieren (LINDROTH 1986, LUFF 1998). Meestal vlak bij het water op zeer open, kale grond, meestal klei of lemig zand, vaak tussen stenen die tegen de waterkant liggen. Volgens verschillende auteurs ook aan de kust, met name in Denemarken en op de Britse

193 *Paranchus albipes*

* Plaat 12:5

193 *Paranchus albipes*